

De vaste commissie voor Financiën heeft op 10 maart 2021 enkele vragen en opmerkingen aan de Minister van Financiën voorgelegd over de geannoteerde agenda van de Eurogroep/Ecofinraad d.d. 15 en 16 maart 2021 (kamerstuk 21 501-07, nr. 1745), en enkele andere brieven (Kamerstukken 21 501-07, nrs. 1742 en 1744, kamerstuk 2021Z04368 en kamerstuk 22 112, nr. 3047).

De voorzitter van de commissie,
Tielen

De adjunct-griffier van de commissie,
Freriks

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inhoudsopgave	blz.
<i>Inleiding</i>	2
<i>Sectorale impact en structurele veranderingen in de eurozone door COVID-19</i>	2
<i>Stand van zaken ondersteunende maatregelen in de eurozone</i>	3
<i>Negende enhanced surveillance-rapport Griekenland</i>	4
<i>Raadsconclusies strategie voor retailbetalingen in de EU</i>	5
<i>De aanpak van de uitdagingen op het gebied van belastingen die voortvloeien uit de digitalisering van de economie</i>	5
<i>Economisch herstel in de Europese Unie</i>	5
<i>Vorbereiding G20-vergadering van Ministers van Financiën en Presidenten van Centrale Banken en de voorjaarsvergadering van het IMF april 2021</i>	8
<i>Antwoorden op vragen commissie over het Fiche: Verordening Markten in Cryptoactiva (MiCA)</i>	8
<i>Kabinetsstandpunt over de mededeling van de Europese Commissie inzake begrotingsbeleid sinds uitbreken COVID-19</i>	8
<i>Overig</i>	9

Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de stukken voor het overleg Eurogroep/Ecofinraad. Zij hebben daarover nog een aantal vragen en/of opmerkingen.

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de stukken aangaande de Eurogroep en de informele Ecofinraad van 15 en 16 maart a.s. Zij brengen een aantal vragen en opmerkingen naar voren.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de agenda van de Eurogroep/Ecofinraad. Zij merken op dat het hen, gezien de belangrijke rol die de Minister momenteel heeft in de vormgeving van de toekomst van Nederland, niet verstandig lijkt dat de Minister naar deze Europese raadsvergadering gaat. De leden van de CDA-fractie vragen de Minister daarom wie Nederland zal vertegenwoordigen tijdens deze Eurogroep/Ecofinraad op 15 en 16 maart.

Zij hebben voorts een aantal vragen en opmerkingen.

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de stukken ten behoeve van de vergadering van de Eurogroep en Ecofinraad van 15 en 16 maart. Zij hebben daarover nog enkele vragen.

Sectorale impact en structurele veranderingen in de eurozone door COVID-19

De leden van de VVD-fractie lezen dat er gesproken gaat worden over de sectorale impact van COVID-19 op economische sectoren. Deze leden zien echter ook dat de goedkeuring van steunmaatregelen door de Europese Commissie in het kader van COVID-crisis in het kader van staatssteun soms lang duren. Zie bijvoorbeeld de Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL)-regeling voor het eerste kwartaal van 2021. De goedkeuring wordt daarvan pas medio/eind maart 2021 verwacht. De leden van de VVD-fractie vinden dat eigenlijk onbestaanbaar, want het water staat ondernemers aan de lippen, ze hebben niet om deze situatie gevraagd en kunnen er niks aan doen, dan moet het geld in deze crisis zo snel mogelijk bij de ondernemers zijn. Waarom duurt de goedkeuringsprocedure zo lang

bij de Europese Commissie, want het is toch een crisissituatie? Is de Minister bereid dit tijdens de eerstvolgende Ecofin/Eurogroep aan te kaarten? Wat heeft het kabinet de afgelopen tijd gedaan om dit soort goedkeuringsprocedures van de Europese Commissie te versnellen? Wat doet de Europese Commissie om dit sneller te laten verlopen dan wel meer ruimte te geven?

De leden van de VVD-fractie vragen of een overzicht gegeven kan worden welke steunmaatregelen nu bij de Europese Commissie liggen en waarvoor nog goedkeuring moet komen. Kan er ook een overzicht worden gegeven van de doorlooptijd van de goedkeuring bij de al goedgekeurde regelingen?

De leden van de VVD-fractie willen verder graag weten wat alle andere EU-lidstaten nu precies doen met betrekking tot steunmaatregelen gericht op bedrijven die door de crisis worden getroffen, afgezet tegen de Nederlandse steunmaatregelen.

De leden van de CDA-fractie merken op dat in de geannoteerde agenda valt te lezen dat gesproken wordt over de gevolgen van de corona crisis waarbij drie vragen centraal staan: 1) Wat zijn de lessen van de eerste twee golven van de pandemie? 2) Hoe kan men het best beleid vormen dat bedrijven en werkgelegenheid ondersteunt en reallocatie faciliteert en tevens de digitale en groene transitie bevordert? 3) Zou steun gericht moeten zijn op sector- of bedrijfsniveau? De leden van de CDA-fractie vragen de Minister per vraag uitvoeriger te antwoorden wat het Nederlands standpunt is en wat Nederland zal inbrengen tijdens deze Raad dan nu gedaan is in de geannoteerde agenda.

Tevens vragen de leden van de CDA-fractie welke prognose of tijdpad de Europese Commissie hanteert aangaande het openen van de Europese economie naar aanleiding van vaccinatieprogramma in de verschillende lidstaten. De leden van de CDA-fractie vragen de Minister ook in te gaan, zover dat bekend is, op hervormingsplannen in de verschillende lidstaten, in hoeverre het al duidelijk is dat landen ook de noodzakelijke hervormingen doorvoeren.

De leden van de D66-fractie zien dat er een gedachtewisseling op de agenda staat ten aanzien van de sectorale impact en structurele veranderingen in de eurozone door COVID-19. Is de Minister van mening dat een belangrijke geleerde les van de eerste twee golven betreft dat de economie direct en grootschalig ondersteund dient te worden vanuit de overheid bij een dergelijke schok? Is de Minister van mening dat de geleerde lessen op dit terrein daarom ook zouden moeten worden betrokken bij de herziening van het Stabiliteits- en groeipact (SGP), aangezien deze de kaders vormen voor het toekomstige begrotingsbeleid? De leden van de D66-fractie zijn het van harte eens met het belang van de vraag hoe het beste beleid kan worden gevormd dat tevens de digitale en groene transitie bevordert. Onderkent de Minister het belang hiervan en kan de Minister aangeven op welke manier dit terugkomt in het Nederlandse ondersteuningsbeleid?

Stand van zaken ondersteunende maatregelen in de eurozone

De leden van de PVV-fractie vragen ten aanzien van de stand van zaken van de ondersteunende maatregelen in de eurozone om een overzicht van de budgettaire steun die lidstaten hebben gegeven. Kan de Minister per lidstaat aangeven hoeveel budgettaire steun er is verleend (s.v.p. in miljarden euro en als percentage van het bbp weergegeven)?

Tevens vragen de leden van de PVV-fractie om een overzicht van de verstrekte liquiditeitssteun per lidstaat (s.v.p. in miljarden euro en als percentage van het bbp weergeven).

De leden van de CDA-fractie merken op dat de Europese Commissie de totale omvang van de budgettaire steun in kaart heeft gebracht. Zij vragen de Minister om deze informatie van de Commissie te delen. Bovendien vragen deze leden de genoemde positie van Nederland te plaatsen binnen de steun die andere lidstaten hebben gegeven. Tevens vragen deze leden om een overzicht van de verwachte staatsschuld van de verschillende lidstaten eind 2021. De Minister stelt dat het begrotingsbeleid van lidstaten het economisch herstel in 2021 moet blijven ondersteunen, de leden van de CDA-fractie vragen de Minister of dit inderdaad betekent dat het SGP voorlopig moet worden losgelaten.

De leden van de D66-fractie lezen dat het kabinet van mening is dat landen de schuldhoudbaarheid op de middellange termijn in acht moeten nemen ten aanzien van de ondersteunende maatregelen in de eurozone. Op welke manier zouden landen die stellingname moeten laten doorwerken in hun begrotingsbeleid volgens het kabinet? Is de Minister bijvoorbeeld van mening dat het voor schuldhoudbaarheid op de middellange termijn voornamelijk van belang is dat economieën deze crisis goed doorstaan en goed uitgerust zijn voor de toekomst? Is de Minister van mening dat het daarvoor met name van belang is dat landen de kosten van deze crisis uitsmeren over een lange periode in plaats van snel over te gaan tot bezuinigingen en/of lastenverzwaringen, zoals ook vele economen adviseren? Kan de Minister uitleggen op welke manier bewerkstelligd gaat worden dat de schuldhoudbaarheid van landen in acht wordt genomen en tegelijkertijd gewerkt kan worden aan convergerend herstel?

Negende enhanced surveillance-rapport Griekenland

De leden van de VVD-fractie lezen dat het rapport korter is dan gewoonlijk vanwege de focus van de Europese Commissie op het concept-herstelplan van Griekenland. De leden van de VVD-fractie willen niet dat de aandacht voor alle zaken die al liepen met betrekking tot Griekenland hierdoor zou verslappen. Welke garanties kan de Minister daarvoor geven?

Het rapport signaleert dat er op een deel van de prioriteiten voortgang wordt geboekt, maar ook dat er bij andere hervormingen vertragingen zijn opgelopen en dat het momentum voor hervormingen afneemt. De COVID-19-crisis is de hoofdoorzaak voor de vertragingen. Dat is de leden van de VVD-fractie te gemakkelijk. Welke hervormingen hebben vertraging opgelopen? Waarom neemt het momentum voor hervormingen af?

De leden van de PVV-fractie merken op dat Griekenland vertraging oploopt voor wat betreft het doorvoeren van een aantal hervormingen. Zij willen weten om welke hervormingen het hierbij gaat en welke consequenties dit met zich mee kan brengen.

Daarnaast vragen de leden van de PVV-fractie of er in hoofdlijnen iets verteld kan worden over het herstelplan dat Griekenland heeft ingediend. Wat zijn de belangrijkste maatregelen die Griekenland zal treffen? Hoe valt dit te combineren met de vertraging ten aanzien van de implementatie van de huidige hervormingen?

Voorts willen de leden van de PVV-fractie weten of Griekenland vanwege de COVID-19-crisis nog voldoet aan haar terugbetalingsverplichting richting Nederland.

Raadsconclusies strategie voor retailbetalingen in de EU

De leden van de VVD-fractie hebben van een groot aantal mensen klachten gekregen over het innen van Amerikaanse cheques. In het kader van de coronasteunoperaties heeft de Amerikaanse regering mensen met een Amerikaans arbeidsverleden ruimhartig gecompenseerd. Deze cheques kunnen echter niet meer worden ingewisseld bij Nederlandse banken. Hoe is dit geregeld in andere EU-lidstaten? Is de Minister het eens met de leden van de VVD-fractie dat deze dienstverlening in een wereldwijd opererend handelsland als Nederland onmisbaar is? Hoe zorgt hij ervoor dat de Nederlandse banken deze service weer gaan aanbieden? Is de Minister desnoods bereid cheques te laten inwisselen door de Nederlandse ambassade in Washington DC? Zo nee, waarom niet?

Nederland is voornemens in te stemmen met de Raadsconclusies strategie voor retailbetalingen in de EU. De leden van de CDA-fractie ondersteunen dit maar vragen de Minister in te gaan op wat dit praktisch betekent voor betalingsverkeer met het VK. Wordt dit overgenomen door het VK of zijn daar besprekingen over.

De aanpak van de uitdagingen op het gebied van belastingen die voortvloeien uit de digitalisering van de economie

De leden van de VVD-fractie willen de voortgang weten van de gesprekken in OESO-verband. Verder willen de leden van de VVD-fractie inzicht in het actuele internationale speel- en krachtenveld (zowel EU- als OESO-verband). Wat is verder de gedachte van het kabinet over de vraag hoe EU zich het beste kan profileren? Hoe staat het kabinet daar zelf in? Met welke landen trekt Nederland op om tot een gezamenlijke inzet te komen?

De leden van de CDA-fractie lezen dat tijdens de Ecofinraad zal worden gesproken over de voortgang van de discussie over de digitaliserende economie in de OESO en eventuele vervolgstappen in de EU. Deze leden zijn benieuwd naar de positie van de andere lidstaten ten aanzien van de eerste en tweede pijler en hoe dit in de EU zou moeten worden vormgegeven. Zij vragen of de Minister in het verslag nauwkeurig kan terugkoppelen wat de standpunten van de verschillende lidstaten zijn tijdens de discussie, of die in lijn zijn met de blauwdrukken van de OESO en op welke punten lidstaten hiervan willen afwijken.

Economisch herstel in de Europese Unie

De leden van de VVD-fractie hebben met grote verbazing kennisgenomen van hetgeen door Eurocommissaris Gentiloni is aangeven over het eenmalige Europese herstellfonds van 750 miljard euro en van het feit dat hij nu pleit voor een permanente versie in de vorm van een speciaal eurozonebudget om toekomstige crises het hoofd te bieden. Dit is niet wat de leden van de VVD-fractie willen, het herstellfonds is tijdelijk en eenmalig en de leden van de VVD-fractie willen geen eurozonebudget. Wat is het standpunt van de Minister op dit punt? Wat gaat de Minister daarover inbrengen tijdens de komende Ecofin/Eurogroep-vergadering? Is de Minister bereid daar nu al hard op de rem te trappen? Zo nee, waarom niet? Is de Minister bereid om dit punt mee te nemen bij de uiteindelijke definitieve kennisgeving van de ratificatie van het Eigen Middelenbesluit (EMB)? Zo nee, waarom niet? Wat is de stand van zaken van de ratificatie van het EMB in de EU-lidstaten (ook qua planning)?

De leden van de VVD-fractie begrijpen uit de media dat de Europese Commissie en Eurocommissaris Dombrovskis ernaar neigt om de algemene ontsnappingsclausule ook in 2022 te handhaven. Wat is het standpunt van het kabinet op dit punt? Waarom is het continueren van de algemene ontsnappingsclausule in het kader van het SGP in 2022 al dan niet noodzakelijk volgens de Minister? Waaraan toetst de Minister straks of het wel of niet noodzakelijk is om de algemene ontsnappingsclausule in 2022 wel of niet te continueren? Waarom moet er in mei 2021 al besloten worden over het continueren van de algemene ontsnappingsclausule in 2022, want de vaccinatieprogramma's moeten in de verschillende EU-lidstaten in de loop van 2021 economisch toch ook enig soelaas kunnen bieden? Hoe ziet het krachtenveld eruit als het gaat om de activering van de algemene ontsnappingsclausule?

De leden van de VVD-fractie lezen dat de commissie voor de deactivering van de algemene ontsnappingsclausule het bereiken van het pre-crisis reële bbp-niveau van de EU als belangrijkste graadmeter ziet. Wat betekent dit precies? Kan een overzicht gegeven worden van het pre-crisis reële bbp-niveau van de EU-lidstaten en het huidige reële bbp-niveau van de EU-lidstaten?

De Europese Commissie wijst erop dat de schuldhoudbaarheidsrisico's op middellange termijn als gevolg van de crisis zijn toegenomen. De leden van de VVD-fractie willen graag een overzicht ontvangen van de actuele staatsschuld en de prognose voor de staatsschuld in alle EU-lidstaten? Idem voor de begrotingssaldi van de EU-lidstaten in 2020, 2021 en daarna. In hoeverre zijn de schulden in de verschillende EU-lidstaten voor de middellange termijn nog houdbaar? Wat vindt de Minister daarvan? Wat zijn de groeiprognoses voor de EU-lidstaten in 2021 en 2022? En de schuldhoudbaarheid is toch ook een reden voor het niet continueren van de algemene ontsnappingsclausule?

De leden van de VVD-fractie willen graag weten wat de ontwikkelingen en discussie op dit moment zijn als het gaat om de herziening van de SGP-regels.

De leden van de VVD-fractie willen weten wat de stand van zaken is met betrekking tot de Recovery and Resilience Facility (RRF)-plannen van de EU-lidstaten. Welke discussies spelen rondom dit onderwerp? Wat zijn knelpunten?

De motie van de VVD-fractie over stevige mijlpalen en doelen van de RRF-plannen is aangenomen door de Tweede Kamer. De leden van de VVD-fractie willen graag weten hoe deze motie uitgevoerd gaat worden. Zij willen eveneens weten of de Minister tijdens de komende Ecofin/Eurogroepvergadering daar al aandacht voor zal vragen. En als dat niet het geval is, waarom dat niet het geval is. Klopt het dat er ook te veel mijlpalen in de plannen worden opgenomen, waardoor het lastig monistoren, sturen en bijsturen wordt? Hoe kijkt de Minister daarnaar?

De leden van de PVV-fractie willen ten aanzien van de RRF weten of al bekend is welke lidstaten gebruik zullen maken van het leningengedeelte. Klopt het dat vier lidstaten hebben aangegeven interesse te hebben? Zo ja, om welke lidstaten gaat het hier? Klopt het dat leningen uit de RRF gezien worden als nationale schuld in plaats van als Europese schuld en dat lidstaten hierdoor ervan af willen zien?

Voorts vragen de leden van de PVV-fractie naar de stand van zaken van het Nederlandse herstelplan. Kan de Minister in hoofdlijnen al iets vertellen over de mogelijke inhoud hiervan? Wanneer wordt de inventarisatie hiervan precies afgerond?

Verder vragen de leden van de PVV-fractie of de Minister al iets kan zeggen over de financieringsstrategie van de Commissie. Wat zijn de verwachte rentepercentages voor leningen van 15 en 30 jaar?

De leden van de CDA-fractie constateren dat de Raad zal spreken over het verdere proces ten aanzien van de algemene ontsnappingsclausule van het SGP. De Commissie lijkt het logisch om pas vanaf 2023 terug te stappen op de begrotingsregels. De leden van de CDA-fractie vragen de Minister of dit inderdaad het voorstel van de Commissie is en hoe het kabinet dit apprecieert. De leden van de CDA-fractie zijn zeer terughoudend over het oprekken van begrotingsregels wanneer het weer goed gaat met de Europese economie, de SGP-afspraken moeten een doelstelling blijven die als een paal boven water staat. Deze crisis moet geen weg worden richting onhoudbare overheidsfinanciën. Natuurlijk moet er gekeken worden naar meer flexibiliteit en slagvaardigheid van binnen de begrotingen van de lidstaten, maar oprekken van de stabiliteitsafspraken mag niet betekenen dat hervormingen worden uitgesteld en afgesteld. De leden van de CDA-fractie vinden het daarom van groot belang dat Nederland vroegtijdig deze rode lijnen trekt en daar heel duidelijk over is in de Raad. De leden van de CDA-fractie vragen de Minister aan te geven wanneer er beslismomenten worden verwacht over de hervorming van het SGP, wat de positie is van de verschillende lidstaten en daarbij in het bijzonder van Duitsland en Frankrijk. Zoals eerder gemeld zouden de leden van de CDA-fractie graag een Ecofinvergadering zien die geheel in het teken staat van de schuldenhoudbaarheid van de lidstaten en de daarbij horende discussie over het SGP. Deze leden vragen de Minister of een dergelijke vergadering op de agenda staat en wanneer dat niet het geval is de Minister daartoe zou willen verzoeken. De reden hiervoor is dat de beslissingen die hierover genomen worden grote gevolgen hebben voor de huishoudboekjes van toekomstige generaties, maar zeker ook voor de monetaire balans binnen de EU. Dit onderwerp is meer dan een terugkerend agendapunt van de Ecofin/Eurogroep maar betreft een existentiële discussie over de toekomst van de Europese economie.

De leden van de CDA-fractie merken op dat de rente op de obligatiemarkt de afgelopen tijd gestaag aan het stijgen is. De ECB heeft echter aangegeven de beleidsrente nog niet te willen laten stijgen en dat het door zal gaan met het opkoopprogramma. De leden van de CDA-fractie vragen de Minister wat dit in de ogen van de regering betekent voor het economisch herstel en de houdbaarheid van de schulden van lidstaten. Deze leden benadrukken hierbij de onafhankelijkheid van de ECB, maar zien ook een scenario dat economisch herstel veel langer zal duren door de stijgende rente. Is het dus wenselijk dat het economisch herstel gepaard gaat met het afbouwen van het opkoopprogramma zo vragen deze leden de Minister. Moet er niet een vangnet zijn voor het moment dat de ECB de rente gaat verhogen en schuldenopkoop gaat afbouwen? De leden van de CDA-fractie vragen de Minister welke ruimte de EU daarvoor heeft binnen bestaande fondsen en het nieuwe begrotingskader.

De leden van de CDA-fractie vragen de Minister een update te geven van de ratificatie van het EMB in de verschillende lidstaten. Aangezien er verschillende punten op de agenda staan over de toekomst van de euro en de economische situatie in Europa vragen deze leden de Minister aan

te geven of er al gesproken wordt over de nieuwe EMB-voorstellen zoals de carbon border taks, de financial transaction taks of de plastic taks.

De leden van de D66-fractie danken de Minister voor de reactie op de toezegging aan het lid Sneller tijdens het wetgevingsoverleg tot goedkeuring van het Eigenmiddelenbesluit ten aanzien van de betrokkenheid van externe partijen bij het Nederlandse herstelplan. De leden van voornoemde fractie vinden het positief dat diverse stakeholders zijn betrokken. Kan de Minister ook aangeven of zij proactief zijn benaderd hiervoor en/of dat eventuele andere stakeholders een toegang hebben bij de departementen voor input voor dit herstelplan? Kan de Minister bij de presentatie van het herstelplan ook uitgebreid en uitputtend ingaan op de wijze waarop input van stakeholders wel of niet is meegenomen? Kan de Minister ook ingaan op de wijze waarop de herstelplannen zullen worden besproken in de Ecofinraad ten opzichte van de EFC en hoe dit zich verhoudt tot de rol van de Kamer? Hoe ziet de Minister bijvoorbeeld toe dat voorkomen wordt dat een groot deel van de middelen van het herstelfonds ten goede komt aan vervuilende industrieën?

Internationale vergaderingen – Voorbereiding G20-vergadering van Ministers van Financiën en Presidenten van Centrale Banken en de voorjaarsvergadering van het IMF april 2021

De leden van de VVD-fractie lezen dat er gesproken gaat worden over de vergadering van de Ministers van Financiën en presidenten van Centrale Banken op 7 april 2021 en over de voorjaarsvergadering van het IMF op 8 april 2021. De annotatie is wel erg summier vinden de leden van de VVD-fractie. Hoe en wanneer wordt de Tweede Kamer daar verder nog bij betrokken?

De leden van de CDA-fractie vragen de Minister of er tijdens de afgelopen of tijdens de aanstaande G20-vergadering van Ministers van Financiën en presidenten van Centrale Banken en de voorjaarsvergadering van het IMF april 2021 gesproken wordt over de houdbaarheid van schulden in lage- en middeninkomenslanden en welke rol de EU daarin zal gaan spelen.

Antwoorden op vragen commissie over het Fiche: Verordening Markten in Cryptoactiva (MiCA)

De leden van de VVD-fractie willen graag weten wat de rol van de toezichthouders en/of andere instanties is als het gaat om cryptoactiva en de criminaliteit rondom digitale munten zoals de bitcoin. In hoeverre is er zicht op manipulatie van de koers? En in hoeverre digitale munten zoals de bitcoin vooral ook gebruikt worden als betaalmiddel in de criminele sfeer?

De leden van de VVD-fractie willen verder graag weten of de ECB en het financiële systeem klaar is voor een werkzame digitale (commerciële) munt. En welke gevolgen hebben de (commerciële) digitale munten en/of munten van landen zoals China op het monetaire beleid?

Kabinetsstandpunt over de mededeling van de Europese Commissie inzake begrotingsbeleid sinds uitbreken COVID-19

De leden van de PVV-fractie willen wat betreft de toepassing van de begrotingsregels weten wanneer een keuze zal worden gemaakt over het stopzetten van de ontsnappingsclausule. Klopt het dat het meest logische is om vanaf 2023 terug te stappen op de begrotingsregels? Verder willen de leden van de PVV-fractie weten wat de gevolgen zijn van het verslechterde schuldhoudbaarheidsrapport. Hebben lidstaten met een

hoog risico op de korte termijn nog toegang tot de preventieve kredietlijnen van het ESM, nadat schuldbaarheid als factor is toegevoegd? Tevens merken de leden van de PVV-fractie op dat de Commissie wat betreft de schuldhoudbaarheid voor de middellange termijn medium hoge risico's ziet voor een aantal lidstaten, waaronder Nederland. Kan de Minister dit onderbouwen en aangeven wat het Nederlands standpunt is ten aanzien hiervan?

De leden van de D66-fractie constateren in de appreciatie van de Minister ten aanzien van de mededeling van de Europese Commissie over het begrotingsbeleid dat Commissie en lidstaten duidelijk zicht zouden moeten zien te houden op terugkeer naar gebruikelijke handhaving van het SGP. Kan de Minister aangeven wat hier bedoeld wordt met «zicht houden op»? Waarom wordt hier expliciet aangegeven dat er teruggekeerd dient te worden naar de gebruikelijk handhaving van het SGP, terwijl de analyse van de Europese Commissie, evenals vele economen, juist stellen dat het SGP verbeterd kan worden met een grondige herziening? Wat is dan volgens de Minister specifiek de prioriteit van terugkeer naar de gebruikelijke toepassing? De leden van voornoemde fractie constateren dat er onder veel partijen (o.a. verschillende economen vanuit het IMF, European Fiscal Board (EFB), Frankrijk, oud-minister van Financiën van Duitsland Schäuble) consensus bestaat dat het SGP eerst herzien moet worden alvorens de algemene ontsnappingsclausule te deactiveren. Welke positie zal Nederland innemen indien hier inderdaad toe besloten wordt?

Overig

De leden van de PVV-fractie willen ten aanzien van de financiële transactietaks (FTT) weten of het nog steeds gaat om tien lidstaten die hierin geïnteresseerd zijn. Kan de Minister aangeven welke lidstaten dit zijn? Zijn er nog wijzigingen in de posities ten aanzien van de FTT? Verder willen de leden van de PVV-fractie weten wat de indirecte gevolgen zijn van de implementatie van de FTT voor de Nederlandse pensioenfondsen en financiële sector.